Име
Регионално управление на горите - Берковица

Местонахождение
РУГ – Берковица носи името на град Берковица, където се намира и седалището на неговата администрация. Територията на Регионалното управление обхваща северозападната част на България като граничи на север с течението на р. Дунав и Република Румъния, на изток с РУГ - Ловеч, на юг с РУГ – София и на запад се ограничава от държавната граница с Република Югославия.
Съгласно административно-териториалната подялба на страната, РУГ - Берковица стопанисва горския фонд на територията на **област Монтана** и следните общини: Брегово, Ново село, Бойница, Видин, Кула, Грамада, Макреш, Белоградчик, Димово, Ружинци, Чупрене, Чипровци, Георги Дамяново, Берковица, Вършец, Мездра, Роман, Монтана, Бойчиновци, Криводол, Враца, Борован, Бяла Слатина, Лом, Брусарци, Медковец, Якимово, Вълчедръм, Козлодуй, Хайредин, Мизия, Оряхово и Кнежа.
РУГ - Берковица включва 11 държавни лесничейства, 1 държавна дивечовъдна станция (ДДС “Миджур”) и 1 учебно-опитно горско стопанство (УОГС “Петрохан”).

Географско положение
Територията на РУГ - Берковица обхваща северните склонове на Западна Стара планина, западната част от Предбалкана и част от Дунавската хълмиста равнина.
Горският фонд на РУГ – Берковица представлява един голям комплекс гора в югозападната и южната част на района, поредица от по-големи и по-малки горски комплекси сред селскостопанския фонд в централната част и съвсем незначителни горски площи в северната част и по островите на р. Дунав.

Релеф
Територията на РУГ – Берковица се отличава с голямо разнообразие от релефни форми. Релефът може да се характеризира като равнинен, хълмисто-равнинен, хълмисто-ридов до типично планински.
В северната част на РУГ - Берковица релефът представлява равнина със слабо изразен хълмист характер. Обликът на релефа в тази част се дава от обширната льосова повърхнина, която е наклонена на север към р. Дунав.
Релефът в централната част (част от ДЛ “Видин”, ДЛ “Белоградчик”, ДЛ "Монтана" и ДЛ “Враца”) е полупланински и хълмисто-равнинен, отличаващ се със заоблени форми, разлати била с платовиден характер, които постепенно се сливат с равнината. В тази част на РУГ – Берковица няма характерни върхове и централни била. Всички по-ясни била са продължение на билата от Западна Стара планина.
Горите в югозападната и южната част на РУГ – Берковица се простират върху две основни геоморфоложки структури – Стара планина и Предбалкан. Релефът е типично планински с добре оформени била, дълбоко врязващи се долове със стръмни и много стръмни склонове.
Най-високата точка на РУГ – Берковица е връх “Миджур” (2186 м н.в.), който е четвърти по височина в Стара планина след върховете Ботев, Триглав и Вежен. Намира се над с. Горни Лом в ДЛ “Чупрене”, отдел 64. Най-ниската точка на горския фонд се намира в ДЛ “Оряхово” – отдел 70 “м” – 23,0 м н.в.

Таблица № 1
за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	**Площ в хектари**	**%**
равно (0-4)	13411,6	6,72
полегато (5-10)	24719,8	12,39
наклонено (11-20)	61602,9	30,88
стръмно (21-30)	75366,1	37,78
мн.стръмно (над 31)	24409	12,23
Общо:	**199 509,4**	**100,0**

Хидроложки условия

Хидроложките условия в района на РУГ – Берковица са сравнително добри. Хидрографската мрежа се очертава от водосборите на р. Дунав в областта на долнодунавския басейн и по-големите реки Лом, Цибрица, Огоста, Скът и Искър. В зависимост от геоморфологията на терена водните течения се различават, като в Западна Стара планина реките и доловете имат сравнително стръмен надлъжен профил, без много извивки и постоянен воден дебит. Реките, които извират от хълмисто-предпланинска и равнинна част на Управлението, имат непостоянен воден дебит, теченията им са с множество извивки и често се срещат суходолия.

По държавната ни граница с Р Югославия протича **р. Тимок**, но тя няма голямо значение за водния баланс в района. По-важни водни течения в най-северозападната част на РУГ – Берковица са реките Тополовец, Войнишка, Видбол, Арчар и Скомля, които се вливат директно в р. Дунав. Недалеч от с. Рабиша се намира едноименното езеро, което е с доказан тектонски произход и е най-голямото от този вид у нас.

Реките Лом и **Цибрица** извират от северните склонове на Западна Стара планина, протичат през територията на РУГ в посока югозапад-североизток и се вливат в р. Дунав.

Река Огоста води началото си от землището на с. Превала в ДЛ "Чипровци", като извира под връх "Горно Язово". Отначало тече в източна посока и протича през ДЛ "Монтана" в посока от югозапад към североизток като в нея се вливат по-големите притоци: Чипровска река (Мартинска река), Дългоделска Огоста, р. Златица, р. Бързия, Ботуня и други. След гр. Мизия в ДЛ "Оряхово" в Огоста се вливат и водите на **река Скът**, която извира от Веслецкото бърдо в ДЛ "Враца" и тече в северна посока. В преобладаващата си част тези водни течения имат постоянен воден отток, но дебитът им се колебае значително през отделните годишни сезони. Максималният воден отток е през май-юни, дължащ се на топящите се снегове в Стара планина и пролетните валежи, а минималният е през засушливите летни месеци – август и септември.

По течението на р. Огоста преди гр. Монтана е построен яз. "Монтана", който е най-голямото водно-техническо съоръжение в РУГ – Берковица.

Най-голямата река в североизточната част на РУГ – Берковица е **Искър**, като всички реки в района се явяват нейни притоци. Важни за стопанската дейност са някои от притоците на р. Искър – особено р. Малки Искър, които протичат по добре изразени наносни долини. Тези течения имат относително променлив воден дебит, но и през най-сухите периоди на годината не пресъхват.

По северната граница протича **река Дунав**, която събира водите на всички водни течения, извиращи или преминаващи през територията на РУГ – Берковица. Максималният отток на реката е през месец май и е свързан с пролетното прииждане (черешови води). Високите пролетни води заливат островите и речните тераси до дигите и създадените върху тях култури остават под водата, което от своя страна влошава растежните условия. През някои години заливанията се задържат до месец август. Високите води размиват и подриват бреговете и предизвикват срутвания. Построени са диги за защита на крайбрежните земи от високите Дунавски води, както и корекции на р. Огоста.

Геоложки строеж

Геоложкият строеж и петрографски състав в РУГ – Берковица е много разнообразен. На територията се разкриват различни по възраст и произход скали - метаморфни, седиментни и интрузивни.

Най-стари, с докамбрийска възраст, са метаморфните скали, които изграждат така наречената диабазфилитоидна формация в югозападната част на Старопланинската верига. В нея участват филити, алевролити, пясъчници, мрамори, кварцити, туфи, аргилити, кварцошисти. Метаморфозата на много места е стигнала до там, че тези скали са превърнати в кристалинни шисти.

Следваща по възраст формация е изградена от конгломерати, грубозърнести пясъчници и алевролити. По-млади, определени като карбонски, са диоритните интрузии (гранит, диорит, гранодиорит), които имат ограничено участие.

Характерна геоложка формация, изградена от червени конгломерат, брекчоконгломерати, пясъчници, алевролити, аргелити, се разкрива в западните части района. Червените триаски пясъчници и конгломерати около Белоградчик са силно и своеобразно изветрели, вследствие на което са се формирали прочутите фигури на Белоградчишките скали.

В Предбалкана проломът на р. Искър профилира главно горно кредните мергелно-варовити пластове с добре изразени, лесно разрушими мергели, пясъчници или с по-устойчивите варовици от долната и горната креда.
Централните части на РУГ – Берковица са изградени от глинести варовици, варовити мергели, варовити аргилити и песъчливи варовици.
Основните скали в северните части са изключително седиментни. Те са представени от льос, льосови глини, варовици, пясъци, глини и пясъчници. Тази територия попада в Дунавската плосконаслоена плоча. Моретата от долна и горна креда и от терциера са оставили дебели наслаги.
Най-млади, кватернерни, са отложенията в поречията и долините на минаващите през територията реки. Тези отложения са от пясъци, валуни и чакъли с глинесто-песъчлива спойка.

Климатични условия

Според класификационната схема на Събев и Станев (1963) територията на РУГ – Берковица попада в **Европейско-континенталната климатична област.** Обхваща пет климатични района в **Умерено-континенталната климатична подобласт**, посочени в таблиците.

Климатичен район на Крайдунавските низини

Този район обхваща най-ниската част на Дунавската равнина, като южната му граница е на около 30-40 км от река Дунав. Теренът му се състои от доста широки речни долини и ниски хълмисти и плоски възвишения между тях. Откритостта на този район на север създава благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси, поради това зимата тук в сравнение с другите ниски части в страната е най-студена, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта. Средната месечна температура за януари е -2,1°C. Снежната покривка се задържа в порядъка на 82 дни. Вегетационният период е около 6-7 месеца. Резкият контраст между зимните и летните топлинни условия и режима на валежите характеризира климата в този район като подчертано континентален.

Северен климатичен район на Дунавската хълмиста равнина

Този район обхваща площи от 50 до 200 м н.в. Откритостта на Дунавската хълмиста равнина на север, създава благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студени континентални въздушни маси, поради това зимата тук в сравнение с другите ниски части в страната е най-студена, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта. Средната температура на януари се движи между -1,5°C и -2,5°C. Зимните застудявания обикновено са придружени с чести ветрове. Снежната покривка е неустойчива. Най-топлият летен месец е юли, когато средната температура на въздуха е около 22°C - 24°C. Вегетационният период е около 6-7 месеца. Резкият контраст между зимните и летните топлинни условия и режима на валежите, характеризира климата в този район като подчертано континентален.

Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина

Този район се простира успоредно на Северния климатичен район. Границата между двата района е неясна, поради липсата на сериозна климатична преграда между тях и минимални разлики във физико-географските характеристики на терена. Теренът е малко по-издигнат и на места се характеризира с по-дълбоки речни корита, стръмни скални брегове и платовидни възвишения. Зимните температурни условия не се отличават съществено от тези в Северния климатичен район. Средната януарска температура е около -2,1°C. Снежната покривка е нестабилна и се задържа в отделни периоди по няколко дни. През лятото температурните условия не се отличават много от тези в Северния район. Средната температура на въздуха през месец юли е 22,5°C - 24,0°C. Преобладаващите ветрове са слаби и духат от североизток, но през зимата често духат и силни студени ветрове. В сравнение със Северния климатичен район, характерна особеност на Средния район е общото увеличение на валежите, което създава по-благоприятни условия за овлажняване на почвата. Вегетационният период също е около 6-6,5 месеца.

Предбалкански (припланински) климатичен район

Той се простира успоредно на Средния и Северния район на Дунавската равнина, като южната му граница достига до северните склонове на Стара планина. Поради преобладаването на силно пресечен терен и наличност на ниски планини и

предпланински ридове, дълбоко прорязани от речни долини или ограждащи отделни малки котловини, климатичните условия в този район се отличават с голямо разнообразие и бързи промени в стойностите на отделните метеорологични елементи. Тук зимата е твърде студена. Средните температури на януари се движат от -1,5°C до -3,5°C. Снежната покривка е значително по-устойчива. Лятото в този район не е така горещо както в Дунавската равнина. Средната температура за юли се движи от 22°C за ниските места до 16,5°C за по-високите. Понякога през лятото от Стара планина духа фьон, под влияние на който максималните температури в най-ниските части на района достигат до 38°C - 40°C. Вегетационният период продължава 5,5-6 месеца.

Планински климатичен район - среднопланинска част

Този район обхваща части с надморска височина от 1000 до 2000 м. Зимата тук, общо взето е студена - средната температура през януари е около -4°C / -6°C. Снежната покривка рязко се отличава с устойчивост и дебелина. Зимата е значително по-продължителна за сметка на пролетта. Лятото е хладно - средната температура на юли е от 10°C до 16,5°C. Поради това вегетационния период тук е много кратък – около 4,5-5 месеца. Характерна особеност на климата в Планинския район са честите и силни ветрове.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

Таблица № 2
за температурата на въздуха

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Климатичен район на Дунавските низини	13,7	-24,9 / -14,2	39,7 / 42,3
Северен климат. район на Дунавската хълмиста равнина (50-200 м н.в.)	10,9	-38,3 / -22,9	36,0 / 38,0
Среден климат. район на Дунавската хълмиста равнина (150-350 м н.в.)	11,0	-35,5 / -23,0	36,0 / 37,5
Предпланински (припланински) климатичен район (350-1000 м н.в.)	3,7 / 10,9	-33,7 / -38,3	34,9 / 42,5
Планински климат. район – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	4,6 / 5,7	-26,7 / -24,7	28,2 / 32,0

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Климатичен район на Дунавските низини	500-585	V-VI	II, III
Северен климат. район на Дунавската хълмиста равнина (50-200 м н.в.)	515-630	VI	II, III
Среден климат. район на Дунавската хълмиста равнина (150-350 м н.в.)	565-705	VI	II
Предпланински (припланински) климатичен район (350-1000 м н.в.)	680-1000	VI	II
Планински климат. район – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	760-1150	V-VI	II

Почви

На територията на РУГ – Берковица най-широко разпространени са сивите горски почви с трите си подтипа (светлосиви, сиви и тъмносиви), като покриват 54,4% от

дървопроизводителната площ. На второ място са кафявите почви, отново представени с трите си подтипа. Те се срещат върху 30,3% от дървопроизводителната площ.

Таблица № 4
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	**Площ в ха**	**%**
алувиална	3930,7	2,0
алувиално-делувиална	75,9	0,0
алувиално-ливадна	350,8	0,2
ливадно-блатна	598,0	0,3
типичен чернозем	320,0	0,2
излужен чернозем	9043,8	4,5
карбонатен чернозем	2540,9	1,3
канелена излужена	89,4	0,0
светлосива горска	7776,3	3,9
сива горска	72184,0	36,2
тъмносива горска	28590,6	14,3
кафява горска тъмна	18656,6	9,4
кафява горска преходна	35569,2	17,8
кафява горска светла	6243,5	3,1
планинско горска тъмна	970,4	0,5
хумусно-карбонатна	12569,3	6,3
Всичко:	**199509,4**	**100,0**

Поради хълмистия и равнинен характер на терена в северните и централни части и добрата облесеност на южните части с по-стръмен, типично планински релеф на територията на РУГ – Берковица не се наблюдават активни ерозионни процеси. Такива са се развили в една или друга степен само върху 5396,4 ха (2,5%) от общата площ на управлението.

Растителност

Съгласно горскорастителното райониране на България (Класификационна схема на типовете горски месторастения в НР България, 1983) територията на РУГ – Берковица попада в Мизийската горскорастителна област, подобласт Северна България. По отношение на вертикалното райониране горите на РУГ – Берковица попадат в **Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.)** и в **Средния планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в.)**.

М-I-1 - Подпояс на заливните и крайречни гори (0-600 м н.в.)

Този подпояс обхваща малка част от дървопроизводителната площ на РУГ главно по островите, по бреговете и в близост до водното ниво на река Дунав, както и по теченията на вътрешните реки. Най-широко разпространение имат върбовите и тополовите насаждения и култури. Срещат се чисти и смесени насаждения от бяла върба, тритичинкова върба, черна топола, ясени, бряст и чисти култури от различни видове тополи - И-214, Бахелиери, Вернирубенс, Велтхаймайпапел, Регенерата, И-45/51, Агате и други. На ерозирани терени са създадени култури от акация и айлант. Повсеместно под склопа на насажденията се е настанила аморфа.

М-I-2 - Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400м н.в.)

Естествената растителност в този подпояс е представена предимно от издънкови и по-рядко от семенни благунови, зимен дъбови и церови насаждения. В по-голямата си част те образуват смесени и по-рядко чисти насаждения. В състава им участват с по 1-3 десети ясен, сребролистна липа, мъждрян, габър и други. На бедни и много бедни месторастения като основни дървесни видове са се настанили келяв габър и космат дъб. Като подлес в тези насаждения се срещат още леска, дрян и други. Културите, създадени в този подпояс, са предимно от черен бор, като на много места са смесени с естествената растителност. Създадени са култури и от бял бор, зелена дуглазка и други. От широколистните дървесни видове са създадени предимно смесени култури от червен дъб, цер, акация и други. По теченията на реките са създадени и тополови култури.

М-I-3 - Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (400-600м н.в.)

Основните дървесни видове, които дават облика на подпояса, са дъбовете като най-често се среща зимния дъб, следван от цера и благуна. В по-високите части на подпояса се появява и букът. Те образуват чисти и смесени, предимно издънкови и по-рядко семенни насаждения. В състава им участват с по 2-3 десети или единично мъждрян, сребролистна липа, клен, ясен, габър, който на места образува чисти и смесени насаждения с основната растителност, трепетлика и други. Като подлес в тези насаждения се среща келяв габър, леска, дрян и други. Келявият габър и косматият дъб на бедни и ерозирани месторастения се явяват, като основни дървесни видове. Създадените култури в този подпояс са предимно от бял и черен бор, на места смесени с естествената растителност. В иглолистните култури като спътници са внасяни бреза и сребролистна липа. Културите от широколистни дървесни видове са предимно от акация, която на места е образувала и издънкови насаждения, следвана от зимен дъб, цер, орех и други.

М-II-1 - Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000м н.в.)

Естествената растителност е представена предимно от издънкови насаждения от бук, зимен дъб и габър, с участие в състава единично или с по 1-2 десети на други дървесни видове, като ясен, явор, шестил и други. Преобладават чистите букови, габърови и зимен дъбови насаждения. На по-бедни месторастения са се настанили както чисти така и смесени предимно издънкови насаждения от келяв габър. Основните дървесни видове, от които са създадени културите в този подпояс са бял и черен бор, на места смесени с бреза или издънки от бук, габър и зимен дъб. Създавани са култури и от лиственица, зелена дуглазка, смърч и ела от иглолистните и бреза, орех, кестен и акация от широколистните.

Повечето борови култури са създадени на типични за широколистните дървесни видове месторастения. На много места поради това, че почвите са с по-тежък механичен състав, тези култури съхнат и в бъдеще ще се даде превес на естествената растителност.

М-II-2 - Подпояс на средноплaнинските гори от бук, ела и смърч (1000-1500 м н.в.)

Чистите и смесени букови насаждения дават облика на този подпояс. В по-високите части на подпояса се появява смърча. Под склопа на голяма част от тях има оформен (от 10 до 80%) естествен подраст от бук. Срещат се и смесени букови, габърови и зимендъбови насаждения, но в значително по-малка степен отколкото в долния подпояс. Като спътници на основните дървесни видове се срещат ясен, явор, ива, мъждрян, шестил и други. Като подлес се среща келяв габър, леска, дрян и други. В този подпояс основните дървесни видове, от които са създадени повечето култури са смърч, бял бор и зелена дуглазка. Културите са предимно смесени със семенен и по-рядко с издънков бук, както и с ела, черен и веймутов бор. Широколистните култури имат съвсем ограничено разпространение.

М-II-3 – Подпояс на горноплaнинските смърчови гори (1500-1800 м н.в.)

В долната част на подпояса преобладават чисти букови насаждения или с примес от ела, бреза, явор и други. С увеличаване на надморската височина те се изместват от естествени смърчови гори.

Над горната граница на гората се намира **подпояса на алпийските пасища** (над 1700-1800 м н.в.), зает от характерна високопланинска растителна покривка. Той обхваща високопланинските райони на Монтанска област, северната (по-голяма) част от Берковска планина, западната част на планината Козница, източната част на Чипровска планина и Язова планина. Този район се намира над сегашната горна граница на гората, която обикновено стига до 1700 м, но слиза и до 1300 м (Язова планина).

В състава на установените фитоценози участвуват около 250 вида. Въз основа на направения анализ на растителността са установени 49 асоциации (20 храстови и на дребните храстчета и 29 тревни), групирани в 18 формации (7 храстови и 11 тревни). Установени са и 23 комплекса между ценозите на храстите, на храстчетата и на тревните видове.

Над горната граница на гората са разположени предимно храстови и храстчеви (дребни храстчета) съобщества.Тази растителност е първична и в миналото е образувала самостоятелен субалпийски пояс над пояса на гората. Големи пространства са били покрити от ценозите на клека *(Pinus mugo Turra),* по-малко разпространени са били ценозите на зелената елша *(Alnus viridis),* хвойната *(Juniperus sibirica)* и синята боровинка *(Vaccinium uliginosum).* С течение на времето клековите ценози са били подложени на унищожение и на тяхно място са се разпространили предимно ценозите

на хвойната, черната боровинка и връшняка *(Bruckenthalia spiculifolia)*. В повечето случаи преобладава черната боровинка (*Vaccinium myrtillus)* и ясно се очертава асоциация *Pinus mugo-Vaccinium myrtillus*, а на места и асоциация *Pinus mugo-Vaccinium myrtillus-Pleurozium schreberi.* Там, където клековите ценози са силно повлияни от дейността на човека, като значително са разредени и почвата е доста ерозирана и обедняла на хранителни вещества, в тях са се наставили и по-светлолюбиви видове и са се обособили други фитоценози.

Таблица № 5
Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	**Сегашен състав**		**Бъдещ състав**	
	Залесена площ в ха	**в %**	**Залесена площ в ха**	**в %**
Бял бор	9399,7	4,8	5606	2,9
Смърч	3048,7	1,6	2732	1,4
Черен бор	8165,9	4,2	10262	5,3
Ела	299,6	0,2	301,1	0,2
Лиственица	65,4	-	53,6	-
Веймутов бор	28,7	-	15,3	-
Зелена дуглазка	651,7	0,3	574,4	0,3
Други иглолистни	**31,8**	**-**	**158,1**	**0,1**
Бук	44035,7	22,6	47261,4	24,3
Червен дъб	422,5	0,2	1178,4	0,6
Зимен дъб	27354,7	14,1	30053,6	15,4
Летен дъб	167,7	0,1	276,4	0,1
Благун	27513,1	14,1	27794	14,3
Цер	23860,5	12,3	26303,5	13,5
Габър	5956,2	3,1	4776,9	2,5
Бряст	183,3	0,1	133,5	0,1
Трепетлика	197,6	0,1	85,3	-
Явор	392,9	0,2	653,6	0,3
Бреза	555,8	0,3	271,9	0,1
Мъждрян	1835,8	0,9	707,6	0,4
Орех	405,8	0,2	292,4	0,2
Акация	12878,9	6,6	13092,9	6,7
Космат дъб	797	0,4	611,1	0,3
Келяв габър	16735,4	8,6	9218,5	4,7
Тополи и върби	4074,9	2,1	3905,1	2,0
Клен	778,3	0,4	521,7	0,3
Дребнолистна липа	12,4	-	63,9	-
Едролистна липа	333,1	0,2	403,9	0,2
Сребролистна липа	2722,3	1,4	5433,3	2,8
Планински ясен	493,3	0,3	649,2	0,3
Полски ясен	202,6	0,1	264,8	0,1
Други широколистни	**884,8**	**0,5**	**1104,5**	**0,6**
ВСИЧКО:	**194486,1**	**100,0**	**194759,9**	**100,0**

Характеристика на горския фонд

Общата площ на горския фонд на територията на РУГ - Берковица е 216150,2 ха, като 90,0% от тази площ са залесени.

Таблица № 6
Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	**Площ в ха**	**%**
Залесена площ	194492,2	90,0
Незалесена дървопроизводителна площ	5017,2	2,3
Недървопроизводителна площ	13160,2	6,1
Горски пасища	3480,6	1,6
ОБЩО:	**216150,2**	**100,0**

Таблица № 7
Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	26771,5 / 24530,6	12,4 / 12,6
Широколистни високостъблени	48439,7 / 44047,0	22,4 / 22,6
За реконструкция	39139,4 / 28213,4	18,1 / 14,5
Издънкови за прерастване	18803,0 / 17860,3	8,7 / 9,2
Издънкови за превръщане	66728,8 / 64658,4	30,9 / 33,2
Нискостъблени	16260,3 / 15182,5	7,5 / 7,8
Тополови	7,5 / 0	-
ВСИЧКО:	**216150,2 / 194492,2**	**100,0**

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в *Таблица № 8*.

Таблица № 8
Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	**19123,6**	**17990,3**	**141269,9**	**133822,3**	**160393,5**	**151812,6**
Защитни	2738,9	2249,9	20699,0	17065,9	23437,9	19315,9
Рекреационни	839,6	754,0	3950,9	3615,0	4790,5	4369,0
Защитени	3863,3	3331,7	17636,5	13148,9	21499,5	16480,6
Други	206,4	204,7	2341,8	2309,4	2548,2	2514,1
Общо ЗРЗТ	**7648,2**	**6540,3**	**44628,2**	**36139,2**	**52276,1**	**42679,6**
Общо ДСФ+ЗРЗТ	**26771,8**	**24530,6**	**185898,1**	**169961,5**	**212669,6**	**194492,2**
Горски пасища	0,0	0,0	3480,6	0,0	3480,6	0,0
ОБЩО	**26771,8**	**24530,6**	**189378,7**	**169961,5**	**216150,2**	**194492,2**

Съгласно Лесоустройствените проекти на държавните лесничейства в РУГ – Берковица за периода 1985-2002 година е предвидено средно годишно ползване в размер на 386805,2 куб.м от всички видове сечи. Отсичани са средно годишно по 252961,5 куб.м или 65,4% от предвиденото. Конкретни данни за средногодишните добиви от главни сечи и от отгледни и санитарни сечи за РУГ – Берковица не могат да бъдат посочени, поради липсата на такива данни в някои от лесоустройствените проекти.
Предвиждан общ средногодишен добив на дървен материал и съотношение между главни сечи и отгледни и санитарни сечи за РУГ – Берковица не може да се посочи отново поради липса на данни за някои лесничейства.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на гората на територията на РУГ – Берковица е сравнително добро, въпреки че през последните години се наблюдават негативни изменения в някои от държавните лесничейства.
Най-разпространената повреда е **съхненето** на издънковите дъбови (зимендъбови и благунови) и букови насаждения, в резултат на заболяване от трахеомикоза, неправилно стопанисване, промените в климата и ред други причини. По-силно пострадали са горите в ниските северни и централни части на РУГ – Берковица. На места от съхнене страдат тополовите, акациевите и ореховите култури и насаждения (ДЛ “Видин”, ДЛ “Говежда”, ДЛ “Лом”, ДЛ “Оряхово”). От съхнене страдат и някои иглолистни култури от бял и черен бор.
На второ място е **гниенето** по буковите дървостои, установено в почти всички лесничейства, в които има букови гори.
В по-високите южни райони (Западна Стара планина) са констатирани повреди, причинени от **снеголом** и **снеговал** по културите от бреза, черен бор, бял бор, лиственица, зелена дуглазка и веймутов бор (ДЛ “Говежда”, УОГС “Петрохан”).
В някои лесничейства (ДЛ “Видин”, ДЛ “Монтана”, ДЛ “Чипровци”) проблем са многобройните **пожари**, които налагат извеждането на санитарни сечи в пожарищата с предимство, за да се предотврати опасността от поява и разпространение на насекомни и гъбни вредители в засегнатите дървостои.

През различните години са наблюдавани нападения от **насекомните вредители**: гъботворка (Limantria dispar), малка зимна педомерка (Cheimatobia brumata), голяма зимна педомерка (Hibernia defoliaria), листоврътка, златозадка (Euproctis chrysorrhoea), буков скокльо основно по широколистните дървесни видове; тополов листояд (Melasoma populi), цвеклов хоботник, тополова стъклянка, голям (Saperda carcharias) и малък (Saperda populnea) тополов сечко, бяла американска пеперуда (Hyphanthria cunea) и акациев семеяд (Etiella zinckenella); кестенов хоботник по кестена; евертия по бялборови култури, ръждива борова листна оса, смърчов ликояд, боров хоботник.
В повечето лесничейства на РУГ – Берковица повредите от незаконна паша, разораване, машини и хора са незначителни и нямат съществено стопанско значение.

Странични ползвания

Основно странично ползване на територията на РУГ – Берковица е била пашата, като навсякъде предвидената за паша площ е задоволила напълно нуждите от паша на едрия и дребен добитък. На някои места проблем е козята паша в държавния горски фонд. Рязкото увеличение на козите през последните 10-15 години и възможността за пашуването им в държавния горски фонд е довело до изостряне на отношенията между лесничействата и местното население.
Други странични ползвания, реализирани в горите на РУГ – Берковица, са: събиране на сено, на горски плодове – боровинки, орехи и кестен, на билки – липов цвят и шипки, на гъби, добив на зърнени култури – царевица, пшеница, овес и ечемик, на елхи в разсадниците, дивечово месо, дървени въглища, дини, охлюви и други.
Данните в следващата таблица са само ориентировъчни, поради липсата на конкретна информация за видовете странични ползвания и реализираните количества в много от лесничействата.

Таблица № 9
За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (стар) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (нов) средногодишно
Паша - площ	хектари	102292,3	57300,1	89877,4
Едър добитък	брой	58779,0	8049,0	78392,0
Дребен добитък	брой	314459,0	136539,0	416120,0
Сено	тона	2132,0	824,6	502,0
Листников фураж	пр.куб.м	7500,0	2106,1	1850,0
Горски плодове	тона	265,0	32,1	16,0
Гъби	тона	160,0	3,0	1,5
Билки	тона	11,5	33,2	30,8

Лечебни растения

Особеното географско положение на страната ни, като южна граница на средноевропейската флора, северна граница на средиземноморската и западна граница на средноазиатската, определя голямото разнообразие на българската флора и наличието на много лечебни и ендемични растителни видове. За флората в района на РУГ – Берковица са характерни следните лечебни растения, които за удобство са описани в следния ред: дървесни видове, храсти и полухрасти и тревисти.
Дървесни лечебни растения:
Акация бяла (Robinia pseudoacacia), Бяла върба (Salix alba), Бяла бреза (Betula pendula), Елша (Alnus glutinosa), Липа дребнолистна (Tilia cordata), Липа едролистна (Tilia plathyphyllos), Липа сребролистна (Tilia tomentosa), Мъждрян (Fraxinus ornus), Офика (Sorbus aucuparia), Трепетлика (Populus tremula), Черна топола (Populus nigra), Бук (Fagus sylvatica), Зимен дъб (Quercus petraea), Благун (Quercus frainetto), Цер (Quercus cerrris), Космат дъб (Quercus pubescens), Габър обикновен (Carpinus betulus), Бял бор (Pinus sylvestris), Черен бор (Pinus nigra).

Храсти, полухрасти и увивни растения:
Дрян обикновен (Cornus mas), Еферда (Epherda distachya), Зърнастец (Ramnus catharticus), Обикновена леска (Corylus avellana), Обикновен глог (Crataegus monogina), Черен глог (Crataegus pentagyna), Черен бъз (Sambucus nigra), Смрадлика (Cotinus coggygria), Трънка (Prunus spinosa), Ракита (Salix purpurea), Шипка (Rosa canina), Повет (Clematis vitalba), Бръшлян (Hedera helix), Хмел (Humulus lupulus), Залист (Ruscus

aculeatus), Хвойна (Juniperus communis), Боровинки (Vaccinium sp.), Малина (Rubus idaeus), Къпина (Rubus hirtus), Планинска чубрица (Satureia montana).

Тревисти лечебни растения:
Айважива (Alkanna tinctoria), Багрилна жълтуга (Genista tinctoria), Блатно кокиче (Leucoium aestivum), Боянка (Erisimum diffusum), Блян (Hioscyamus niger), Брей (Tamus communis), Волски език (Scolopendrium vulgare), Вълнист напръстник (Digitalis lanata), Ветрогон (Eringium campestre), Вратига (Tanacetum vulgare), Върбинка (Verbena officinalis), Великденче (Veronica officinalis), Гингер (Onopordon acanthium), Глухарче (Taraxacum officinale), Голяма телчарка (Polygala major), Гръмотрън (Ononis arvensis), Дяволска уста (Leonurus cardiaca), Еньовче (Galium verum), Жълт кантарион (Hypericum perforatum), Живовляк, теснолистен (Plantago lancetolata), Живовляк, широколистен (Plantago mayor), Жаблек (Galega officinalis), Зайча сянка (Asparagus officinalis), Здравец (Geranium sp.), Змийско мляко (Chelidonium majus), Змиярник (Arum maculatum), Иглика (Primula veris), Изсипниче (Herniaria glabra), Камшик (Agrimonia eupatoria), Коприва (Urtica dioica), Кукуряк (Helleborus odorus), Киселец (Rumex acetosa), Комунига (Melilotus officinalis), Лазаркиня (Galium odoratum), Лечебен ранилист (Betonica officinalis), Лечебно сапунче (Saponaria officinalis), Лопен висок (Verbascum thapsiforme), Лопен мъхнат (Verbascum phlomoides), Лудо биле (Atropa belladonna), Медуница (Pulmonaria oficinalis), Мразовец (Colhicum autumnale), Маточина (Melisa officinalis), Мента водна (Mentha aquatica), Мента блатна (Mentha pulegium), Мента обикновена (Mentha spicata), Мащерка (Thymus sp. diversa), Мехунка (Physalis alkakengi), Мъжка папрат (Dryopteris filix mas), Сибирски девесил (Heracleum sibiricum), Очанка (Euphrasia sp. diversa), Огниче (Chenopodium botrys), Пача трева (Polygonum aviculare), Пелин бял (Artemisia alba), Пелин обикновен (Artemisia absinthium), Пелин черен (Artemisia vulgaris), Поточарка (Nasturtium officinalis), Подбел (Tussilago farfara), Равнец жълт (Achillea clypeolata), Равнец (Achillea millefolium complex), Риган обикновен (Origanum vulgare), Ранилист (Betonica officinalis), Синя жлъчка (Cichorium intubus), Синя тинтява (Gentiana cruciata), Сладка папрат (Polypodium vulgare), Слез горски (Malva silvestris), Тревист бъз (Sambucus ebulus), Теменуга миризлива (Viola odorata), Трицветна теменуга (Viola tricolor), Червен кантарион (Centarium erythraea), Чобанка (Petasites hybridus), Чувен (Chenopodium bonus-chenricus), Чемерика (Veratrum album), Червен божур (Paeonia peregrina), Черно кучешко грозде (Solanum nigrum), Черен оман (Symphytum officinale), Ягода горска (Fragaria vesca).

Видове от “Червена книга на НР България” и защитени от закона

Географското положение на България, като южна граница на средноевропейската флора, северна граница на средиземноморската и западна граница на източноазиатската флора определя, както действително богатото разнообразие на българската флора, така и големия брой своеобразни, присъщи само на нея ендемични растителни видове. От **растенията** с природозащитен статус на територията на РУГ – Берковица се срещат:
Алпийско плюскавиче (Silene alpina)
Боасиеров жълт кантарион (Hypericum boissieri)
Българско шапиче (Alchemilla bulgarica)
Ванерова симфиандра (Symphyandra wanneri)
Велчево плюскавиче (Silene velcevii)
Горска съсънка (Anemone sylvestris)
Грахова глушина (Vicia pisiformis)
Дебелец на Веленовски (Sempervivum velenovskii)
Длановиден ветрогон (Eryngium palmatum)
Есенен спиралник (Spiranthes automnalis)
Жерардова урока (Bupleurum gerardi)
Златиста власатка (Festuca xanthina)
Златоцветно прозорче (Potentilla chrysantha)
Зеленоцветно шапиче (Alchemilla viridiflora)
Казашка хвойна (Juniperus sabina)
Качулата боянка (Erysimum comatum)
Келереров кентрантус (Kentranthus kellereri)
Крапфиев лазерпициум (Laserpitium krapfii)

Купанов лук (Allium cupanii)
Лъскав напръстник (Digitalis)
Маслиноподобно бясно дърво (Daphne oleoides)
Мечо грозде (Arctostaphylos uva-ursi)
Обикновена кандилка (Aquilegia vulgaris)
Паничева пищялка (Angelica pancicii)
Петров кръст (Lilium martagon)
Пеперудовиден салеп (Orchis papilionaceae)
Планинска самодивска трева (Peucedanum olygophyllum)
Родопска мишовка (Minuartia rhodopaea)
Розов божур (Paeonia mascula)
Самодивско лале (Lilium jankae)
Сръбска рамонда (Ramonda serbica)
Сръбско звънче (Edrainthus serbicus)
Старопланинска теменуга (Viola)
Урумов лопен (Verbascum urumofii)
Хилядолистен морач (Oenanthe millefolia)
Хуеция (Huetia cynapioides)
Циклама (Cyclamen coum)
Червена (кавказка) липа (Tullia rubra)
Щитовидна фибигия (Fibigia clypeata)

На територията на РУГ – Берковица могат да се срещнат следните **животински видове** с природозащитен статус (включени в Червени списъци, защитени от закона и от различни Конвенции): вълк, златка, дива котка, таралеж, прилепи, видра, лещарка, малък ястреб, голям ястреб, малък орел, египетски лешояд, орел змияр, сокол орко, глухар, горски бекас, ливаден блатар, черен кълвач, кръсточовка, сокол скитник, кълроглав пеликан, голям и малък корморан, лопатар, голяма и малка белочела гъска, червеногуша гъска, сива гъска, ням лебед, червен ангъч, сива патица, потапница, малка рибарка, дневни и нощни грабливи птици, костенурки, зелен гущер, жълтокоремник, слепок, пепелянка, обикновена водна змия, пъстър смок, смок мишкар, стрелец, вдлъбнаточел смок, безкрак гущер.

Защитени територии

Защитените природни обекти на територията на РУГ – Берковица са посочени по лесничейства.

На територията на **ДЛ "Видин":**

Защитена местност "Раковишки манастир" - обявена като историческо място със заповед № 3718/28.08.1975 година на МГОПС и предложена за прекатегоризиране в защитена местност с писмо (изходящ № 1005/14.06.2000 година) на РИОСВ "Монтана"; с обща залесена площ 32,3 ха.

Защитена местност "Липака" - обявена като историческо място с ПМС № 1171/24.09.1951 година и предложена за прекатегоризиране в защитена местност с писмо (изходящ № 1696/11.10.2000 година) на РИОСВ "Монтана", с обща залесена площ 17,3 ха. Под режим на защита са поставени находища на Див бодлив чемшир (Бодлив залист), Розов и Червен божур и Орхидеи.

Защитена местност "Връшка чука" - обявена като природна забележителност със заповед № 1022/04.11.1986 година на КОПС и предложена за прекатегоризиране в защитена местност с писмо (изходящ № 1696/11.10.2000 година) на РИОСВ "Монтана", с обща площ 68,2 ха, от която 57,0 ха залесена и 11,2 ха незалесена. Под режим на защита са поставени находища на Розов божур Томасиниев минзухар, Ничичово прозорче, Лъскав напръстник, Тъмнопурпурна метличина и Понтийски пелин.

На територията на **ДЛ "Белоградчик"**:

Биосферен резерват "Чупрене" - създаден със заповед № 358/09.02.1973 като резерват "Чупрене", с обща площ 936,5 ха. Със същата заповед и по същото време е обявен и резерват "Орлов Камък" върху площ от 322,7 ха (ГС "Белоградчик" и ГС "Чупрене"). Заповед № 506/11.07.1979 разширява и приобщава двата резервата в един, под името "Чупрене" и го включва в списъка на биосферните резервати. Биосферният резерват е обявен с обща площ 1439,2 ха, като обхваща 1384,6 ха държавен горски фонд, поделен между двете горски стопанства - Чупрене и Белоградчик. На ГС

“Белоградчик” принадлежат 273,4 ха, в това число 211,2 ха залесена и 62,2 ха незалесена горска площ. Останалата площ от 54,6 ха включва поземлен фонд - високопланинските пасища.

Природна забележителност “Белоградчишки скали” - обявена с ПМС № 998/01.02.1949 и ПМС № 1171/24.09.1951 с обща площ 139,1 ха, от която 79,7 ха залесена и 59,4 ха незалесена площ. Със заповед № 601/01.07.1987 територията е разширена на 598,7 ха.

Природна забележителност “Венеца”, пещера в местността “Чукар” с обща площ 1,0 ха.

Природна забележителност “Магурата”, пещера в землището на с.Рабиша, с обща площ 82,0 ха.

Природна забележителност “Бялата вода”, Водопад на р.Стакевска, с обща площ 1,0 ха.

Природна забележителност “Боров камък”, скално образувание от червен пясъчник, съхранило за поколенията група естествени черборови дървета, с площ 1,3 ха.

На територията на **ДЛ ”Чупрене”:**

Биосферен резерват “Чупрене”, създаден със Заповед № 358/09.02.1973 г., с обща площ 936,5 ха. Със същата заповед и по същото време е обявен и резерват ”Орлов Камък” върху площ от 322,7 ха, в т.ч. 49,3 ха към ГС ”Чупрене”. Биосферният резерват е обявен със заповед № 506/11.07.1979 год., с обща площ 1439,2 ха. На ДЛ ”Чупрене”, принадлежат 1111,2 ха обща горска площ, в т.ч. 1009,6 ха залесена и 101,6 ха незалесена площ

На територията на **ДЛ “Чипровци”:**

Защитена местност “Деяница” – обявена със заповед № 3751/30.11.1973 на МГОПС, с обща площ 30,0 ха. Гора.

Природна забележителност “Мишин камък” – обявена със заповед № 2634/21.09.1962 на ГУГ-София, с обща площ 0,5 ха. Пещера в землището на с. Превала.

На територията на **ДЛ “Говежда”:**

Защитена местност “Копрен-Равно буче-Калиманица”, обявена със заповед № 3751/10.11.1973г. на МГГП; с обща площ 574.9 ха.

Защитена местност “Ускето”, прекатегоризирана от резерват със заповед № 802/23.10.1992 г. на МОС, с площ 2.8 ха.

Природна забележителност “Дуршик водопад”, обявена със заповед №282/04.05.1979 г. на КОПС, с площ 0.1 ха.

Природна забележителност “Водния скок”, обявена със заповед №233/04.04.1980 г. на КОПС, с площ 0.1 ха.

На територията на **ДЛ “Берковица”:**

Резерват “Горната кория”, обявен със заповед № 508/28.03.1968 г. на МГГП, видоизменен със заповед № 15/8.01.1981 год. на КОПС, с обща площ 161,0 ха.

Природен парк “Врачански Балкан”, обявен със заповед № 1449/21.12.1989 год. на КОПС с обща площ 4016,4 ха, от която ДГФ с площ 3907,9 ха. и гори върху селскостопански земи с площ 14,9 ха.

Природна забележителност “Мраморната пещера”, обявена със заповед № 995/21.04.1971 год. на МГГП с обща площ 15,6 ха.

Природна забележителност “Хайдушките Водопади”, обявена със заповед № 995/21.04.1971 год. на МГГП с обща площ 1,0 ха.

На територията на **УОГС “Петрохан”:**

Защитена местност “Уручник”, обявена за резерват със заповед № 358/09.02.1973 на МГОПС и прекатегоризирана в защитена местност със заповед № 802/20.10.1992 на МОС с обща площ 55,7 ха, от която залесена 54,0 ха.

На територията на **ДЛ “Мездра”:**

Природна забележителност “Новата пещера”, пещера в землището на с.Люти брод с обща площ 0,5 хектара.

Природна забележителност “Червеница”, скално образувание в землището на с.Кунино с обща площ 3,0 ха.

Природна забележителност “Самуилица” I и II, пещери в землището на с.Кунино с обща площ 3,5 ха, включваща околните скални образувания от същата верига Червеница.

Природна забележителност "Ритлите", скален масив в землището на с.Люти брод с обща площ 123,3 ха.
На територията на **ДЛ "Враца":**
Резерват "Врачански карст", обявен със заповед № 854/10.08.1983, допълнен със заповед № 9/09.01.1985 и заповед № 1449/21.11.1989 на КОПС с обща площ 1472,0 ха, от която горски фонд 1453,1 ха.
Природен парк "Врачански балкан", обявен със заповед № 1449/21.11.1989 на КОПС с обща площ 10031,5 ха (държавен горски фонд 9790,7 ха; горски пасища 134,4 ха; гори ПГФ 16,1 ха; гори ССФ 90,3 ха).
Природна забележителност "Леденика", обявена със заповед № 2810/10.10.1962 на ГУГ с обща площ 102,3 ха.
Природна забележителност "Понора", обявена със заповед № 2810/10.10.1962 на ГУГ с обща площ 17,2 ха.
Природна забележителност "Вратцата", обявена със заповед № 378/03.02.1964 на КГГП с обща площ 2,0 ха.
Природна забележителност "Божиите мостове", обявена със заповед № 378/03.02.1964 на КГГП с обща площ 12,5 ха.
Природна забележителност "Китката", обявена със заповед № 425/18.05.1987 на КОПС с площ 0,1 ха.
На територията на **ДЛ "Лом":**
Природен резерват "Цибър" - обявен със заповед № 794/10.08.1984г. на КОПС при МС, с обща площ 34,3 ха, от която 24,2 ха залесена и 10,1 ха незалесена. Обявен за защита на колония от гнездящи чапли.
Буферна зона на резерват "Цибър" - 200 м ивица по западната граница на резервата с обща площ 10,3 ха, от която 6,5 ха залесена и 3,8 ха незалесена.
На територията на **ДЛ "Оряхово":**
Природни забележителности, обявени със заповед № 1301/05.05.1974 г. на МГГП 5 броя вековни дървета, от които само един вековен летен дъб е в горския фонд.